ใบความรู้ เรื่อง ไตรยางศ์
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๙ เรื่อง ไตรยางศ์
รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๑๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

ไตรยางศ์ คือ อักษร ๓ หมู่ซึ่งจัดแยกออกมาเป็นพวกๆ จากพยัญชนะ ๔๔ ตัว ได้แก่ อักษรสูง อักษรกลาง อักษรต่ำ

อักษรสูงมี ๑๑ ตัวคือ ข ฃ ฉ ฐ ถ ผ ฝ ศ ษ ส ห

อักษรกลางมี ๙ ตัวคือ ก จ ฎ ฏ ด ต บ ป อ

อักษรต่ำมี ๒๔ ตัวคือ ค ฅ ฆ ง ช ซ ฌ ญ ฒ ฑ ณ ท ธ น พ ฟ ภ ม ย ร ล ว ฬ ฮ

การที่จัดแยกพยัญชนะออกเป็นอักษร ๓ หมู่ (ไตรยางศ์) นั้นก็โดยถือเอาเสียงเป็นสำคัญ คือ พยัญชนะตัวใดพื้นเสียงที่ยังมิได้ผันด้วยรูปวรรณยุกต์ มีสำเนียงอยู่ในระดับสูงก็จัดเป็นพวกอักษรสูง พยัญชนะตัวใดพื้นเสียงที่ยังมิได้ผันด้วยรูปวรรณยุกต์ มีสำเนียงอยู่ในระดับกลางก็จัดเป็นพวกอักษรกลาง พยัญชนะตัวใดพื้นเสียงที่ยังมิได้ผันด้วยรูปวรรณยุกต์ มีสำเนียงอยู่ในระดับต่ำก็จัดเป็นพวกอักษรต่ำ ที่เรียกตัวอักษรต่ำน่าจะหมายถึงเสียงต่ำกว่าอักษรพวกข้างต้น ลองออกเสียงอักษรกลางกับอักษรต่ำเทียบกันจะรู้สึกในข้อนี้ เพราะลิ้นทำหน้าที่ต่างกัน

ประโยชน์ของการจำแนกพยัญชนะออกเป็นอักษรสูง อักษรกลาง อักษรต่ำ

๑. สามารถผันคำให้มีเสียงและรูปต่าง ๆ เมื่อเสียงและรูปต่างกับความหมายก็ต่างกันด้วย เช่น ไผ ไผ่ ไผ้ ย่อมแสดงความหมายคลีคลายไปจากเดิมเช่นเดียวกัน

๒. สามารถนำคำบาลีและสันสกฤต มาเป็นแนวสำเนียงของคนไทย ได้สนิทสนม เช่น เล่ห์ สนเท่ห์ พุทโธ สมุทร ฯลฯ

๓. ไม่ต้องเขียนเครื่องหมายวรรณยุกต์กำกับลงไปทุกคำ เช่น “ชา” ไม่ต้องเขียนเป็น “คำ” ทั้งนี้นับว่าช่วยให้การเขียนหนังสือสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น